

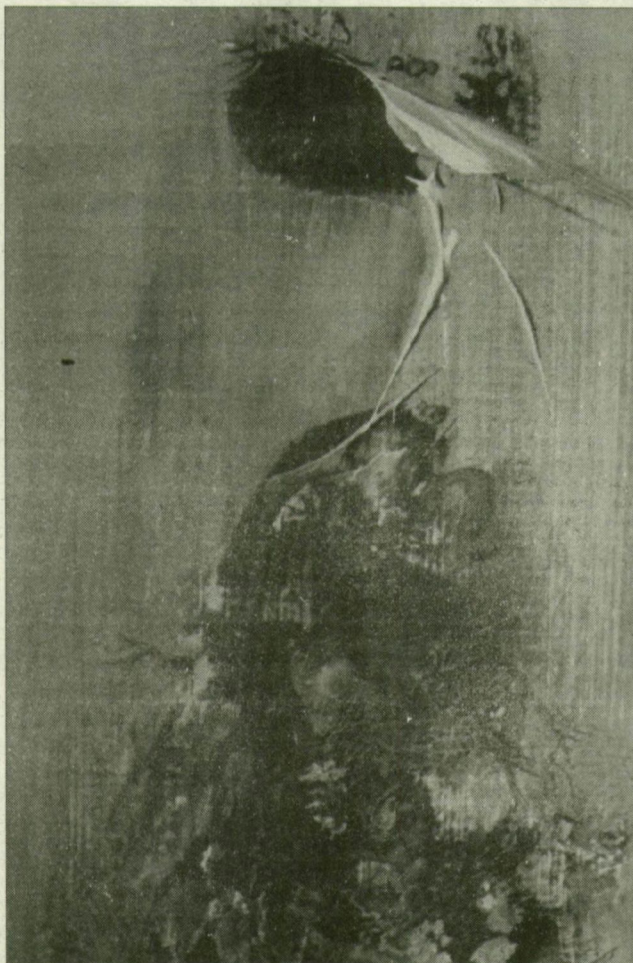
Belányi György

Ha

Ha volna lenni hely, hol nem vagyok,
s ha volna még vigasz is erre,
csak körbeülénének az angyalok,
s fény hullna hosszan, fény kezemre.
Aztán a porban már csak hallgatok,
míg szökén szállanak az évek,
s mindent előlről újra folytatok,
ha semmi baj nem érhet.

De arcunkért majd, majd ki szavatul?
Ha vagyunk, az is csak történik.
Messziről jöttünk az egek alól,
s csak ami volt, az tart ki végig.
Múlunk mi közben szépen, valahol,
s hiába már, hogy ez mind részlet,
bennünk az egész, ó, fel-feldalol –,
ha semmi baj nem érhet.

Ha lennék mégis, ha még újra ott!
Tisztán s vakon állnak a tárgyak.
Kinek ha szóval végső dolga volt,
egy öröklétig csendben várhat.
De mindegy is, hogy hamvába mi holt,
hisz vérrel, sárral, porral mérnek.
Felnyitják arcunk néma hajnalok.
Nem, semmi baj nem érhet.

Pataki Ferenc: Aranysármány.

A JAMBUS IRODALMI PÁLYÁZAT FŐSZPONSZORA A

TOLKIEN KÖNYVESHÁZ

HETI AJÁNLATA:

KIRÁLYOK KÖNYVE

(Magyarország és
Erdély királyai,
királynői)

NAGY KÉPES BIBLIA

OTTLIK KÁROLY: PROTOKOLL

(viselkedéskultúra
a mindennapok
gyakorlatában)

Várom vásárlóimat, a régi Bruckner mellett, a TOLKIEN KÖNYVESHÁZBAN, hétköznapi reggel 9-től este 7-ig, míg szombaton 9-től 13 óráig Tisza L. krt. 39.

NÉMETH GYÖZÖ
cégtulajdonos

A Jambus oldal irodalmi pályázatán vers kategóriában 1. díjat nyert Belányi György Ha című verse. Próza kategóriában Kenéz János Az első öt mondat című írása kapott 1. díjat.

Az, hogy most írok, titok kell, hogy maradjon. Ezt az egyet el akarom érni. Négy nappal ezelőtt, amikor bevágtak ide a vasajtó mögé, szép új füzeteket adtak, de az oldalakat sajnos megszámozták. Ki sem téphetek egy lapot sem. Akárhányszor hozzák a kajámat, mindig az az első, hogy lapozgatnak, nem írtam-e, vagy nem rajzoltam-e mégis valamit. Tudom, hogy ez az Aprótalpú óhajára történik. Szerinte le kellene írnom az életemet – legalább egy spirálfüzetet telekörmölni –, hogy ne vigyenek el zárt intézetbe. De én csak az üres lapokat mutatom a nevelőknek, mert már egyikőjüknek sem hiszek. A rendesebbje sorra elment azóta a két és fél év óta, hogy Aprótalpú otthonvezető lett. Ő ide sem jön hozzám, tudja, hogy kínomban leköpném, mivel mást nem tehetek. Rátámadni legfeljebb a tíz körmömmel lehetne, de azok tövig le vannak rágva, az elkülönítőben pedig semmilyen kézbe vehető eszköz nem létezik. Fekvőhely, matrac, lepedő, felhúzatlan paplan, ablak vasráccsal és a honvédségtől kapott törhetetlen üveggel, négy puszta fal, vasajtó: ennyi a leltár. A keskeny és homályos ablakon is csak úgy láthatok ki, ha a vaságyat a végére állítom, és valahogy felkapaszkodom a sodronyon. De ez nyaktöréssel is járhat, mert ha a sodrony kiakad, az ágy összecuslik. Nem lehet csinálni semmi mást, csak írni vagy rajzolni. És ez direkt így van kitalálva.

De én már nem tudok nekik írni se igazságot, se hazugságot. Ha valahogy „vallomásra” tudnának kényszeríteni, belepesztulnék az undorba, amit saját magam írást kellene éreznem.

Fekszem hanyatt a vaságyon. Ha egy kicsit hosszabb ideig nézem az ágygal párhuzamos falat, a karcolások, repedések fent

Kenéz János:

Az első öt mondat

a bal sarokban úgy néznek ki, mint egy falusi háztető. Ezt már az első este fedeztem. Addig figyelem, míg teljesen kirajzolódik az épület és a környéke... Mekkora kravál lehetett itt egyszer-egyszer, amikor régebbi sorstársaim – mint a befogott vadak – dühöngtek ebben az elátkozott csapdában. Erről árulkodnak a falak felületén a gödrök, sérülések, amelyek a régi meszelések, pingálások különböző színárnyalataiban pompáznak. A mennyezet tele van piszokfoltokkal, pókhálósadékokkal. Csekély jóakarattal szelíden úszó bárányfelhőknek is fel lehet tüntetni ezeket a különös mintázatokat e ránk nehezedő égboltozaton, amelyen néha a központilag felkattantott nap is felragyog sűrű acélrács foglalatában. A napot helyettesítő égő legfeljebb huszonötös lehet. Vezetéke közvetlen a padláról jön, nehogy a falból valahogy ki lehessen piszkálni. Mert aki ide bekerül, hihetetlen dolgokra is képes. Amikor még megvolt az eredeti ajtó, az erősebbek addig verték, rugdosták, míg be nem repedtek a farostlemezek, hogy aztán tovább lehessen fészegetni a réseket kitért széklábakkal. Ekkor szereltette fel Aprótalpú a vasajtót. Azóta nincs éjjeli szekrény, se szék, se asztal. Ez nem elkülönítő már, hanem kóter. Persze kóteros csajoknak hívott bennünket mindenki már az Aprótalpú előtt is. Az intézetre meg azt mondták, hogy rezervátum.

Ha nagyon összeszedem magam, és hosszan bámulom a falat, a rombolások nyomaiba fél nap alatt bele tudok már képzelni egy kisebb utcát is. Van, mikor megakadok, belefáradok és összezavarodik a kép. Ösz-

szehúzom a szemem, az arcomon rángatózik a bőr az erőlködéstől, nem látom mégse azokat a helyeket, amelyeket pedig már olyan jól kiadtak a nagy falfelület szeszélyes elváltozásai. Nem adom fel, szakaszonként tanulom be a házak, kerítések helyét. Néha el-elszenderedem. Ébredés után gyakran tisztán a szemem előtt vannak az útszéli eperfák, a Nagy Miska boltja. Szemben a bolttal az artézi kút van. Őt hat asszony beszélget a sorára várva. Látom a kezükben a vödöröket, meg a kannákat. A bolt jóval beljebb esik a házior mellett futó járdától. Épületének hosszanti fala és a járda vonala között a kis téren a sok gyerek keményre taposza a földet, így az utcában ez az egyetlen hely, ahol nincsen sár még eső után se. Iskola után oda süt a tavaszi nap, fiúk, lányok gomboznak, golyóznak, üzetelnek minden kötelességről megfeledkezve, míg be nem kiabálják őket.

Az utcában van egy ház, ami nekem a legjobban tetszik. Ezt behunyt szemmel is bármikor fel tudom idézni. Deszka kerítése van, belül a kerítés mellett orgonabokrok, a tövükben gyöngyvirág, jácint. A tornác előtt van a kiskert, a közepén nagy kör alakú ágyás, teli virággal.

A legjobb barátom lakik itt. Négy kistestvérere vigyáz. Az apja délutános a bányában, az anyja meg elszaladt a nagyniékhoz, mert a tata betegeskedik. A barátom szelíd, ragaszkodó és mindig jókedvű. Másodikos gimnazista, mint én voltam egy hónappal ezelőtt. Hajat mos, kihozza a mosdót a virágoskertre vezető téglautra, hogy bent ne csapkolódjon ki a víz. A húga kamillateát hoz kan-

csóval, azzal öblögeti, színezi a haját. Ők úgy hívják a kamillát, hogy szikfű. Amíg a napon szárad a haja, a barátnőm olvas és rám gondol. Öröm elképzelni, hogy lélekben velem van egy olyan valaki, akinek az anyja minden este otthon van, délben kivétel nélkül mindig várják haza iskola után. Szeretem a barátnőmet, már csak azért is, mert az életében mindig lehet tudni pontosan mindent, éppúgy, ahogy a füzetek, könyvek, ruháinak megvan az állandó, pontos helye. Az ő házukban mindenben biztosnak lehet lenni, biztonságban lehet élni.

Azt szeretném, ha ezután már csak olyan emberek tudnának rólam, mint a képzeletbeli házam, utcám lakói. Azért akarok titokban írni, mert az a legnagyobb vágyam, hogy minden szavamot olyan valakkal osszam meg, akikkel tisztában lehet lenni. Ők arra figyelnek, amit mondok, nem azt nézik, mi lehet a mondataim mögött, amiből sötét rejtelmekre lehet következtetni.

Tudom, hogy csak képzeletben van közöm olyan emberekhez, akik előtt bátran lehetek az, aki igazából vagyok, vagy lenni szeretnék. A valóságban nem ismert barátnő és soha nem látott családja együtt-érzéséből kell erőt merítenem, ha el akarom kerülni a dühöngőknek járó pszichiátriai beavatkozás csapdáját. Rejtegetem képzeletem színhelyeit és alakjait, a nekik címzendő titkos mondatokat, nehogy megmérgezhessék értelmüket a szemforgató perszónák.

A falakra fogok írni, láthatatlan betűkkel!

A hosszanti két átellenes nagy falrészt már fenn tartom egyrészt a falusi utcának, másrészt a gimnáz-

ium épületének, kedves udvarának, ahova a vakolat állapotából ítélve szintén nem lesz nehéz képzeletben eljutnom. Szemközt, az ablak által két egyenlő részre osztott falon viszont remekül lehet írni. Két hatalmas füzetlap, sőt az ablak alatt egy harmadik is primán kiképezhető. A bal oldali nagy lapra kifér az a hosszú történet, hogy anyám halála után a nevelőapám elkezdett velem, és mivel én nem álltam kötélnek, elvette feleségül a nővéremet. A lap második harmadában mutatom be az idegen várost, ahova menekülve önállóan tartottam fenn magam, estin a gimnázium folytatásába kezdtem, de a nevelőapám addig üldöztetett a rendőrökkel, míg el nem fogtak. Állami gondozásba és nevelőotthonba kerültem.

Nyomatott nagybetűkkel fogok írni. Minden mondat „letisztázása” addig tart, amíg lehunyt szemmel ugyanúgy nem látom a teljes mondatot az ablak melletti falon, mint ahogy a másikon előttem van az élő utca, a házak belső sürgésforgása. Az első öt mondat után új mondatba csak akkor kezdek, ha az előzőeket először csukott szemmel végigolvasom, és utána le-föl járkálva felmondom. A végén úgy fújom az egészet szó szerint, mint anyám a János vitézt, elejétől végéig.

Az ablaktól jobbra eső falrészre – a másik lapra – az intézeti életemet írom. Az első boldog idők, az örömet, hogy újra gimis lehettem és szerepeltem a táncsoportban, a szavalókórusban. Ez az oldal sokkal szebb is lehetne, mint a másik, mert ide kerül szerelmem története, a sok séta, kirándulás. Most mégse tudom, gondolhatok-e egyáltalán szépségre életem leírásának ezen a lapján. Be kell ugyanis vallanom, hogy a szerelmet Aprótalpúnak köszönhetem,

mert beajánlott a Honvédelmi Minisztérium egyik főnökéhez, aki egy jobbféle intézetis lányt kért a fia számára.

Ha annak a leírásáig is eljutok a vasajtó mögött, ami ezután következik, a harmadik lapot is igénybe kell vennem az ablak alatt.

Az igazi szerelem láttán az apa úgy értékelte a helyzetet, hogy az akció túl jól sikerült, ami nagyon kínos, mert ő eredetileg csak egy kapcsolatra gondolt, és semmi komolyra. Ezek után minden elképzelhető helyen lehetetlenné váltam, mivel időközben Aprótalpút főnöknek nevezték ki. Meggyőztek arról is, hogy mostohaapám elcsábulásában eredetileg én voltam a bűnös, most pedig vacak kurva létemre egy magas rangú családot akarok tönkretenni. Hát mit gondolok én?!

Nekem mindent lehet?!

Ezen persze rengeteget fogok elmélkedni a vasajtó mögött, míg az életem történetének három sajátos fólíansa betelik, hiszen még csak az első öt mondatig jutottam:

– A mi családjunkban minden gyerek szeplős volt, csak én nem. A testvéreim irigykedtek rám ezért, máskor meg gúnyoltak miattam. Az anyám büszke volt rám: Én szép, okos kislányom, téged taníttatni foglak. Mindig ott álltam a betegágyánál, ebbe a lábam is meggömbült egy kicsit.

Eppen befejeztem a le-föl járkálva történő felmondást, amikor ebédidő következett. Elégedett voltam magammal, a titkommal.

De amikor a köröttem vizslató nevelőt figyeltem, beleborzongtam abba az ijesztő érzésbe, hogy ha az üzeneteim nem jutnak el igaz emberekhez, végképp magamra maradok a világon.